

“... maar die heb ik niet uitgezet”

Ontsnapt of niet wild?

In Nederland komen (helaas) vele van onze inheemse soorten op plekken voor waar ze eigenlijk niet voor horen te komen. Kortom, ze zijn uitgezet buiten hun natuurlijk verspreidingsgebied. Soms is een waarnemer zich hiervan bewust, en voegt dit expliciet toe aan de waarneming. Dit geeft aan dat de soort hier oorspronkelijk niet op eigen kracht is gekomen, en dus is (ooit) uitgezet. Vaak vergeet een waarnemer dit toe te voegen of is zich niet bewust dat de soort er niet van nature voorkomt. Bij de verschillende invoerportalen kan een validator dit ook nog retrospectief toevoegen. Bij [Waarneming.nl](https://www.waarneming.nl) is dit het label 'ontsnapt' en bij [Telmeem.nl](https://www.telmeem.nl) is dit 'niet wild'. Pure datahygiëne maar het roept toch dikwijls vragen op bij een waarnemer. Opmerkingen als “... maar die heb ik niet uitgezet”, “de soort zit hier al jaren” of “maar ik heb hem in het wild gevonden” zijn niet ongewoon – en zelfs begrijpelijk. Aan de hand van de Alpenwatersalamander, een soort waar veel mee gesleept is, een kleine uitleg.

De inheemse exoot

De Alpenwatersalamander is dus zo'n soort. Van nature komt dit mooie blauwe salamandertje voor onder de grote rivieren en in een klein deel van Winterswijk (Woold). Inmiddels zijn Alpenwatersalamanders ook in een groot deel van de rest van Nederland te vinden door de introductie van mensen. Grote populaties zijn aanwezig op de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug, Noord-Nederland en op diverse andere locaties. Dankzij genetisch onderzoek weten we dat niet alleen met inheemse Alpenwatersalamanders is gesleept, ook dieren afkomstig uit de Balkan en Italië zijn respectievelijk op de Veluwe en Zuid-Holland aanwezig. Om de zaken nog wat complexer te maken, de Alpenwatersalamander bestaat uit een verzameling van soorten. Het gaat dus niet om een enkele soort, maar om een verzameling van soorten, die qua uiterlijk erg op elkaar lijken. Genetisch gezien zijn deze zogenaamde cryptische soorten erg verschillend. De nieuwe DNA-resultaten tonen aan dat maar liefst drie van de vijf cryptische Alpenwatersalamandersoorten in



Alpenwatersalamanders. (Foto: Jelger Herder)

Nederland geïntroduceerd zijn. De geïntroduceerde populaties houden vaak stand en breiden zich soms sterk uit. Enkele introducties zijn ook al oud. Er zijn plekken waar de soort al decennia standhoudt. Geen wonder dat mensen ze hier als inheems beschouwen, terwijl ze dat niet zijn.

En nu?

In het geval van de Alpenwatersalamander is er dus wetenschappelijk bewijs dat ze dus eigenlijk overal boven de rivieren uitgezet zijn – en dus het label 'ontsnapt' of 'niet wild' moeten dragen om in de NDFF onderscheid te maken met de inheemse populaties. Dit is ook terug te zien op de kaartjes van [Verspreidingsatlas.nl](https://www.verspreidingsatlas.nl). Wanneer een validator de status wijzigt betekent het dus niet dat hiermee een waardeoordeel vellen. Jij hebt geen Alpenwatersalamander uitgezet, wel heb je een Alpenwatersalamander gemeld die afkomstig is van een eerdere uitzetactie. Blijf deze waarnemingen dan ook vooral melden – en weet dat de validator hier blij mee is!

Tariq Stark & Edo Goverse

Log	datum	naam	type
	25-09-2024	Edo Goverse	beoordeling gereed
		goedgekeurd	
		soort: Alpenwatersalamander	
	25-09-2024	Edo Goverse	niet wild toegevoegd
		Validator heeft niet wild aan de waarneming toegevoegd.	
		soort: Alpenwatersalamander	
	25-09-2024	Edo Goverse	in behandeling genomen
		soort: Alpenwatersalamander	
	19-09-2024	Edo Goverse	beoordeling gereed
		goedgekeurd	
		soort: Alpenwatersalamander	
	19-09-2024	Edo Goverse	foto beoordeeld
		foto: 261002215_1.jpeg	
		status: goed, uniek te identificeren	
		soort: Alpenwatersalamander	
	19-09-2024	Edo Goverse	in behandeling genomen
	07-07-2024		resultaat automatische validatie
		onvoldoende referentiewaarnemingen in omgeving moet beoordeeld worden	
		soort: Alpenwatersalamander	

geherintroduceerd
verwilderd
niet autochtoon, reproducerend
aangespoeld
onbekend
niet autochtoon, populatie aanwezig
ingevlogen
autochtoon
niet autochtoon, populatie houdt stand
zwerfer
niet wild
uitgezet
uitgezaaid, aangeplant of adventief
ontsnapt
op een visserschip
versleept
losgelaten
aangevoerd

Telmethode

Ontsnapt

Externe referentie

Externe referentie

Collectienummer of andere externe identificatie


Vervraagd

openbaar

Verborgen tot

Verborgen tot

Links bijvoorbeeld: YouTube-video's



Waarnemingen Alpenwatersalamander in [Telmeem.nl](https://www.telmeem.nl) met de diverse opties, waaronder niet wild. (Bron: RAVON)